

Borcsa Imola

KÁPOSZTASZEZON

Az eső zúgására ébrednek, sűrű szitát von a táj elé. A táj egy körtefa, néhány drótra futtatott szőlőtőke és a szomszéd ház omladozó tűzfala. Megkívánom a cigit, felpattanok, és mezítláb indulok a varrógéphez, melyet asztallá avanszált a kapitalizmus beköszönte vagy nagyanyám látásának romlása, eldönteni nehéz, a kettő egybeesett nagyjából. Nyomban rájövök, hogy ez nem volt jó ötlet, a nagyanyám szemére rátelepedő homály egyenes arányban van a házat ellepő kossal. Ezért sem volt elragadtatva Eszter az ötlettől, hogy leköltözzünk ide gyerekestől néhány hétre, de kéthavi nonstop összezártság után a szobakonyhás albérletben már nem tűnt olyan rémisztőnek néhány kiporolásra váró szőnyeg és a reggelre kihülő szoba, úgyhogy nekivágtunk.

Felkapom a dohányt, és visszaugrok az ágyba. Éppen a cigimet sodrom, mikor nyílik az ajtó, Panna dugja be a fejét, a kilincsig sem ér, aztán odasomfordál az ágyhoz. Rám emeli nevető tekintetét, egyik kezét felém nyújtja, és mutatóujját a szája elé tartva azt mondja, pszt. Azt hiszem, azt hiszi, így mondják a csokinak. Benyúlok a matrac alá, előveszem, és odanyomok egy kockát a markába, hatalmas mosoly a válasza. Bekapja, s már szökdécselve indulna ki.

- Állj meg, előbb nyeld le! - szólok rá gyorsan, aztán veszek én is egy darabot.

A nevelésről és egészséges életmódról alkotott elképzeléseinkkel - Eszter nagylelkűen többes számban beszél, ha a téma társaságban hozódik fel - nem egyezik, hogy csokoládéval tömjük a gyereket vagy magunkat. Zöldség és hal viszont jöhet döggivel, úgyhogy gyakran eszünk avokádót, lazacot, káposztát, krumplit. Hogy melyiket gyakrabban, az ciklikusan változik, a fizetésnaphoz igazodva. A koronavírus miatt most a szokásosnál hosszabbra nyúlik a káposztaszezon, egy időre bezárták a táncsulit, aminek a bárjában dolgoztam, persze nem hivatalosan. Ezért semmilyen segélyre nem vagyok jogosult, leszámítva persze az anyám által nyújtott vissza nem térítendő támogatást, aminek reményében megálltunk nála egy napra, mielőtt lecuccoltunk ide.

Épp dugnám vissza a csokit a matrac alá, mikor egy nejlonzacskó akad a kezembe, benne lapos csomag. Elmosolyodok, a vastagságából próbálom megállapítani, hány havi nyugdíját rejtette ide nagyanyám. Aztán felemelem a matracot, az ágy egyik sarkában egy rongyossá gyűrődött patikai papírzacskó. Algocalmin, ez áll rajta áthúzva, alatta pedig: paradicsommag Rezsőtől. Benne egy fél pár aranyfülbevaló. Megint benézek a matrac alá, az ágy túlsó sarkában ott a másik fele, az nincsen bezacskózva. Beteszem a párja mellé, és visszadugom a kis csomagot. Némi gondolkodás után mégis kiviszem, és az eredeti helyére teszem.

Arra már rájöttem, hogy az öregek esetleges tolvajokat rafináltan átverni kívánó, és szemétnek tűnő tárgyakat értékke átlényegítő logikája ifjabb halandók számára kifürkészhetetlen. Anyámmal ellentétben arra is rájöttem, hogy ennek kár ellenszegülni, hadd legyen mindenki úr a saját szemétdombján. Talán azért is szeret egy hajszálnyival jobban nagyanyám a család többi tagjánál, mert sose kérdőjelezem meg a hatalmát, nem próbálom tudtára adni, hogy a fásszín vadonatúj cserepeit régire kicserélő gyalázatos gazembert időnek hívják, és hogy a féltve őrzött teáskészlete, amiből nem tudom, ivott-e bárki valaha, már csak az ócskapiacon kelne el. Eszternek próbáltam ezt elmagyarázni, de nem tudom, mennyit értett belőle, mert amint nagyanyám kitette a lábát a konyhából, hogy kevertet vigyen a tyúkoknak, egy teli zsák szeméttel sprintelt az utcai kukához.

Az első napunk a berendezkedésről és takarításról szól, bár világosságban végignézve a házon, nemcsak a napot, hanem az egész hetet erre kell szánjuk. Eszter sikál és port töröl, én a szőnyegetek viszem kiporolni, amint az eső eláll. Panna követ, figyeli, hogyan kerül a feltekert szőnyeg a vállamról a porlóra, aztán mikor nekifognék, arrébb küldöm. Ő közben felfedezi, hogy a bokrok ágát meghúzva újabb záporokat idézhet elő, sikongatva járja végig őket, és az összesről a nyakába zúdítja a vizet.

A másik nagy felfedezése a macska, aki eddig szabadon garázdálkodott a házban, szerintem meg van róla győződve, hogy ő a ház úrnője, mi pedig a cselédjei vagyunk. Mikor megérkeztünk, éppen a konyhasztalról szökkent le kelletlenül. Most meglepően jól viseli a gyám-bászást, azt hiszem, az állatokban is felébred valami szülői ösztön az

emberkölykök láttán, ez magyarázza, hogy szenvtelenül viselik a megkínzatusukat. Azért egy idő után ráun Pannára, és otthagya.

Mire visszahordom a szőnyegeket, Eszter is végez nagyjából a hálószobánkkal, bár az ágyneműre ráférne egy mosás. Mosógép viszont nincs. Elhatározom, hogy megpróbálom rávenni anyámat és nénémet, hogy befektessenek egybe, lehetőleg még az ittlétünk alatt. Olcsón beszerelem, ajánlom fel széles vigyorral nénémnek, mikor másnap átjönnek.

Ebéd után kiugrunk a Kauflandba néhány szükséges holmiért és megannyi szükségtelenért, veszünk például leárazott fényfüzért, ami aztán a tornácon kialakított borozósarkot jelöli ki. Este felavatjuk, de előbb még feltáru előttünk a nippek varázslatos világa. Pannát valamiért megbűvöli a duzzadt pofazacsokójú, vakkantó kutya és a kosárral a kezében magát illegető lány, úgyhogy Eszter esti meséjében ők indulnak útnak Buborékországból, hogy a varázserdő mélyén megkeressék a tavorózsát (kopott és egy szíromlevele le van törve), amelyik a szappanbuborékok hosszú életének szérumját rejt. Éppen megtalálják a tóhoz vezető titkos ösvényt, mikor elveszítem a fonalat, közben az álláshirdetéseket görgetem.

Ülünk este a tornácon, a fényfüzér derengése annyira sem elég, hogy az árnyékunk a földre vetüljön. Az utcai lámpa beszívargó fénye narancsosra festi a gyümölcsfák lombját, időnként megzizzennek. Rágyújtok, Eszter is kér egy slukkot. Talán a csend teszi, vagy a tágasabb tér, de valami helyre kattan közöttünk.

Másnap délután rokonlátogatás, átjön Lenke néném, az unokatestvérem, Csanád, és a vén, semmirekellő Karcsi bátyja. A nagyanyám által használt eposzi jelzőt négy évvel ezelőtt sikerült kiérdemelnie, akkoriban a kelleténél gyakrabban nézett a pohár fenekére, és egy ízben annyira elfajultak a dolgok, hogy utána egy időre el is költözött otthonról. Egyébként tizenkét évvel idősebb nénémnél, s habár nagyanyámnál hússzal fiatalabb, ő azóta vén semmirekellőzi, és egy darabig a házába sem engedte be. Azóta beállt a viszonyukba némi enyhülés, de arra jutottam, egy szülő sosem bocsátja meg teljesen a gyermeke ellen elkövetett vélt vagy valós vétségeket. Eszter és én a konfliktusainkról ennek fényében szívárogtatunk információt a családjaink felé. Legalábbis ő ezt hiszi. Lehet, én is csak hiszem ezt.

Alig ülünk le, nagyanyám nyomban nekiiramodik a hűtőnek.

- Van egy kicsi...
- Nem kell semmi, most nyeltük le az ételt – szakítja félbe eltökélten néném, de már nyílik is a hűtőajtó.
- Tegnap vágtam tyúkot.
- Még a múltkori is ott a fagyasztóban.
- Olyan omlós a húsa – folytatja nagyanyám, ügyet sem vet nénémre.
- Tettem bele...
- Mondom, most ettünk.
- Befaljátok később – veszi ki végül az edényt. – Nézd meg, milyen girhes az a legényke – int fejével Csanád irányába.
- Girhes a macskád! – motyogja ő alig hallhatóan, nem akar beszállni az anya-lánya vitába.
- Jaj, fiam, tápláljad magad! Sosem lehet tudni, jó egy betegség, egy háború...
- Na, hagyjad el a mesédet! – csattan fel Lenke néneje, és inkább felénk fordul.

Különösen Eszterre kíváncsi, jobban mondva arra, amit Pannáról mesél, hogy sehogy sem szereti meg a szülinapjára kapott hintalovat, kezdődik a dackorszak, és már ő választja ki a ruhát, amit felvenne. A tanácsok sem maradhatnak el, Eszter figyel és bólogat, de az időnként összeszűkülő szeme elárulja, számomra legalábbis, hogy mit tart baromságnak, somolyogva figyelem az egyébként ritkán gyakorolt önuralmát. Később Csanád előássa egy fiók mélyéről a régi, majdhogynem korhadó römit, tolunk néhány meccset, mielőtt hazamennek.

Másnap ebédfőzés közben derül ki, hogy nem elég a tejföl csorbába és paprikásba is, úgyhogy gyorsan elszalasztanak a közeli boltba, én pedig beiktatok egy rövidke kitérőt, Csanáddal bedobunk egy kávé, kicsit nyugodtabban vitatjuk meg az élet nagy dolgait, mint a család jelenlétében. Az együttlét visszahoz valamit a gyerek- és kamaszkori gondtalanságból, a nagyanyánk undok szomszédja ellen szőtt „haditervek” és nagy pecázások felszabadultságából, egy-egy pillanatra még arról is megfeledkezem, hogy saját családom van, és már nekem kellene biztosítanom egy emberi lény számára a gondtalan gyerekkort, szóval egészen feldobva indulok vissza, bár előre látom, hogy hiszti lesz a késésemből.

- Nem maradok itt egy percet sem! - viharzik el mellettem dühtől szikrázó szemmel Eszter, amint belépnék a konyhába, szinte fellök.

- Aljas néember - mormolja maga elé nagyanyám.

- Mi történt? - nézek Eszter után értetlenül, néhány pillanatba telik felfognom, mi folyik, jobban mondva, hogy folyik egyáltalán valami.

- Kígyót fogadtam a házamba - darálja maga elé nagyanyám, közben egy edény alját kaparássza vadul a fakanállal, nehogy odakapjon a rizs, amit éppen pergel.

- Mi van?

- Nem szégyell a szemem elé kerülni - folytatja a dohogást, rám sem néz.

- Nyögi már ki valami értelmeset is!

- Még ő van megsértődve.

Kezd elborulni az agyam a zagyválásától, inkább megkeresem Esztert. Éppen a ruháinkat dobálja bőröndbe, közben csorognak a könnyei.

- Mi történt? - próbálom higgadtan kezdeni a beszélgetést.

- Szóval téged nem faggatott - ragadja torkon Panna félszemű plüssrucáját, az is a bőröndben végzi.

- Miről?

- Nyilván csak én lehettem.

- Ne fárassz, mondjad már!

- Hogy Csanád hol matat, az tökmindegy.

- De mi a faszról beszélünk? - állok a bőrönd elé, hogy végre rám keljen néznie.

- Arról, hogy elegendem van a családobból! Tökéletesek csak ti lehetek, mindenki más meg betolakodó, semmirekellő, tolvaj - rohan ki innen is, hisztérikusan kezdi szólongatni Pannát, aztán inkább lerogy a lépcsőre cigizni.

- Mit mondtál neki? - csörtetek be ismét a konyhába, nagyanyám éppen akkor engedi fel a rizst hideg vízzel, a sercegéstől alig hallom, mit mond.

- Kérdezd meg a kisasszonyt, hol a fülbevalóm?

- Mi van?

- A szobákban volt.

- Milyen retkes fülbevalóról beszélsz?

- Ő tudja, ne félj! - hadonászik a fakanállal.

- A pszichiáter, az tudja, hogy bolond vagy! Mit gondolsz, kinek kellene a tetves ékszereid? - csapom be magam mögött az ajtót.

Én fejezem be a pakolást, bedobálom a maradék holmit az utazótáskába, aztán megállok. Megemelem a matracot. Két zacskó a helyén, a fél pár fülbevaló viszont sehol. Bámulom egy darabig, végül dühösen vágom a matracot az ágynak. Kihordom a csomagokat a kocsinhoz, Eszter könnyezve nézi.

- Panna? - kérdezem a végén.

Megvonja a vállát, szölongatni kezdjük. A hátsó kertben találunk rá, a málnabokrok közt, kezében csomagolópapír, vigyorgó arca csupa csokoládé.

*Rattana Sudjarit: Az aratógép útja 3.
(Thaiföld, 2018, rézkarc, foltmaratás, 60 x 100 cm)
Baász Imre-díj*